

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1980/386

KARAR NO : 1980/299

OZET/Milli Güvenlik Konseyi / sayılı kararının
4 numaralı maddesi kapsamına giren suçlara ait da-
vaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekti-
ği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Hüseyin Akıntürk ve 8 arkadaşı

O L A Y : 25/10/1978 günü Safranbolu'da ^{sanıklar} karşıt fikre sahip olan ~~sanıklar~~ Safranbolu Kültür Derneği önüne gelerek, toplu halde bu derneğin camlarını kırmışlardır. Bu olay sırasında dernek başkanı da ölmüştür. Safranbolu C. Savcılığı; sanıkların karşıt görüşe sahip kişiler olduğunu, Safranbolu Kültür Derneği önüne gelerek dernek camlarını kırıp toplu ızzar suçunu işlediklerini, sanıklarla dernekte bulunan kişiler arasında çıkan kavgada sanık Zeki'nin ruhsatsız tabancası ile ateş ettiğini, Dernek Başkanı Maktül Ali Türk, tabancasıyla sanıkları kovalarken peşine takılan sanıklar Tahsin Bora, Ahmet Savaş ve Hüseyin Akıntürk tarafından tabanca ile ateş edilerek öldürüldüğünü, sanıkların kasten adam öldürme, kavgada silah boşaltma ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranma suçunu işlediklerini ileri sürerek talepname ile Safranbolu Sorgu Hakimliği'ne kamu davası açmıştır. Sorgu Hakimliği 22/1/1979 gününde, 1978/34-1979/1 sayı ile; sanıklar Tahsin Bora, Ahmet Savaş ve Hüseyin Akıntürk'ün eylemlerine uyan TCK.nun 448/1.517.522 ve 6136 sayılı Yasa'nın 13.maddesi, Sanık Zeki'nin eylemine uyan TCK.nun 466.517,522 ve 6136 sayılı Yasa'nın 13.maddeleri, Sanıklar Recep Eray, Mürsel Mutlu'nun TCK.nun 517,522 ve 40.maddeleri, sanıklar Recep Aşkın, Recep Sevinç ve Selahattin Avdanlı'nın eylemlerine uyan TCK.nun 517,522 maddelerine göre cezalandırılması için son soruşturmanın Karabük Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılıp yapılmasına karar vermiştir.

Karabük Ağır Ceza Mahkemesi; 12/3/1979 gününde, 1979/28-30 sayı ile; Sanıklara atılı suçların niteliğine, 1402 sayılı Yasa'nın 13.maddesine göre, davanın Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1.Numaralı Askeri Mahkemesi; 30/7/1980 gününde, 1980/1210 sayı ile ; Sanıklara atılı suçların sıkıyönetim ilânından önce, sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiği, sıkıyönetim ilânına neden olan suçlar kapsamına girmediği, görülmekte olan bir dava ile örgütsel nitelikte genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunmadığı, davanın Adli Yargı yerinde görülmesi kanısına varıldığı belirtilerek görevli Yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesine göre mahkememize başvuruda bulunmuş ve duruşma başka güne ertelenmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Uluşu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H.Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz,

Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 27/10/1980 günlü toplantıda geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu'nun Askeri, Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Nail Yücel'in Adli Yargı'nın görevli olduğu yolunda sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Suç; 12/9/1980 günü ülke çapında ilân edilen sıkıyönetimden önce Safranbolu'da işlenmiş olup görev sorununun Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı kararının 4.maddesi ve bu maddede sözü edilen 1402 sayılı Yasa hükümlerine göre çözümlenmesi gerekir.

7 Sayılı Kararın 4.maddesinin ilk tümcesi "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev alanına giren suçlara" Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılacağını öngördüğü gibi, ikinci tümcesi de " Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, Milli güvenliğe, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara" Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılması hükmünü getirmiştir.

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan, sanıklara atılı kasten adam öldürme, kavğada silah boşaltma ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranma suçlarının, görüş ayrılığından kaynaklandığı yolunda dosyada yeterli kanıt bulunduğu, bu yönüyle ideolojik ve politik nedenlerden kaynaklandığına, ayrıca temel haklardan olan yaşam hakkını ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlendiğine göre, anılan suçlar Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı kararının 4.maddesi kapsamına girmektedir.

Bu nedenle davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 N maralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Fethi Özdural sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale ise bu görüşe katılmamışlardır.

...../

S O N U Ç: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği, bu nedenle ,Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, Fethi Özdural'ın değişik gerekçesi, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 27/10/1980 gününde kesin olarak karar verildi.

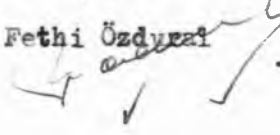
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

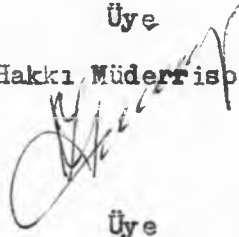
Üye

İsmail Oğuz

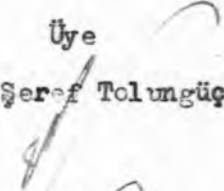
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13.maddesi "sıkıyönetim ilanına sebep olan suçların, sıkıyönetim ilanından evvel işlemiş olanlarla sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılır" hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böylece geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

"a) Sıkıyönetim ilan edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilanından en çok üç ay önce işlenmiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....." biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat her ne kadar M.G.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha öncede başladığı için bu çalışmalardaki gerekçeler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "Sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyimini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, Milli Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamlara sebebiyet verdiği için (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre adalet ve plân komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak, Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülme te olan örgütsel davaların, suçu kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirebilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş ve genel gaye içersinde irtibat....." Biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içersinde irtibatı bulunan" ibaresi ile Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendini uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak, bu olayı oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanunun 12. maddesini ihlal eden suç, sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konmuş bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki "..... umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden ~~tedin~~ edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süre ile hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) ^{bendindeki} irtibatın, (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 nolu kararına gelince:

Milli Güvenlik Konseyi, 1 nolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulu hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurttaki sıkıyönetim ilân ettiğine göre sıkıyönetim ilân nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olamayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmek amacı ile (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde: "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri ve emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğine, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." Kuralını vaz ettiği, kararda genel hatları ile belirtilen suçların eksarıyeti Türk Ceza Kanununa ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda değişik olduğu halde ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istediği kanısına varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı kanunla sıkıyönetim kanununda yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişikliklerle mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usûl hükmünü geçmiş de (makabline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4). maddesinin, sıkıyönetim kanunu ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaenaleyh belirtilen sürenin her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak 7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca olayımızda sıkıyönetim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan bi-

de sıkıyönetim mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı olma halini zahi-
re çakaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibariyle işbu ne-
denlerle sıkıyönetim ilânından üç ay ^{dan önce} önce 25.10.1978 tarihinde ika edildiği iddia olunan
dava konusu fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşü ile çoğun-
luk görüşüne karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz.

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Veliktae

DEĐIŐIK GEREKÇE: Mahkenin Esas 1980/376-K.1980/289
savılı kararın altına yazılanın ayıdır.

Fethi Özdural

